

De

„De Nederlandsche Omroep
No. 01X-9

No. 27, 7 NOVEMBER 1941

Nationaal-Socialistische Vrouw

Verschijnt om de 14 dagen. Uitgave: NENASU, Rotterdam

Opstelster: A. W. te Luij, Zeestr. 76, Den Haag, Tel. 182440

Administratie-adres: Postbus 832, Rotterdam, Tel. 72916

K 1675

Abonnementsprijs: f 0.79 per half jaar: f 1.58 per jaar; bij vooruitbetaling op giro 207915 ten name van Volk en Vaderland, Rotterdam (met vermelding „Vrouwenblad“). Voor zoover de voorraad strekt kunnen losse nummers worden aangevraagd bij de Nenasu, Postbus 832, Rotterdam, Telefoon 72916. — Prijs 10 cent met inbegrip van porti. — Advertenties 20 cent per regel — Korting bij contract.

Opwekking

Niemand zal ontkennen, dat wij, vrouwen, voor minstens even moeilijke vraagstukken worden gesteld, een minstens even zwaren tijd doormaken als de mannen. In het bijzonder de nationaal-socialistische vrouwen, die nog zoo vaak tegenwerking, wanbegrip en uitsluiting te verduren hebben van de vele volksgenooten, die voor den nieuwen tijd nog niet toegankelijk zijn en er ook nog geen flauw begrip van hebben.

Het bonnenstelsel bijv., hoe nuttig en noodig ook, is een dagelijks en wekelijks weerkerende plaag. Het puntenstelsel baart zorg ten opzichte der kleeren. Menige huisvrouw ziet met angst den naderenden winter tegemoet, als voeding en verwarming van het huisgezin de hoogste eischen zullen stellen aan vrouwelijk vernuft en vrouwelijke zorg.

Zuinigheid moet betracht worden op allerlei gebied. Hoeveel hoofdbrekens kost het vermaken van te klein geworden of gedeeltelijk versleten kleding voor de jongeren.

De vrouw, die haar man of zoon, het meisje dat haar verloofde, wegtrekkend met het Nederlandsch Legioen, naar den trein bracht, en met een dapperen glimlach afscheid nam, staat voor zoovele moeilijkheden, waarmee zij vroeger niets te maken had. Belasting-formulieren of andere gemeentelijke papieren invullen, zij heeft het nog nooit gedaan. Schoolgeld of huur betalen, nieuwe bonnenkaarten afhalen, al die werkjes deed immers de trouwe verzorger van het huisgezin, die nu meestrijdt voor Europa's bevrijding. De opvoeding der kinderen rust thans geheel op haar; en zij mist vaders strengen blik of gebiedend woord, dat alleen al voldoende was om een twistend tweetal het zwijgen op te leggen, of vaders vroolijken kwinkslag, die op een ontevreden gezichtje een lach te voorschijn riep. Ach, zij mist zooveel, nu haar trouwe levensgezel ver weg is!

Maar toch magdit alles, mogen al die moeilijkheden van den tegenwoor-

digen tijd geen reden zijn om den moed te verliezen, om die zorgelijke trek te brengen op het nog jeugdig vrouwengelaat. Wij hebben allen ons pakje te dragen, de één op deze, de ander op die wijze, en gebukt onder de tijdsomstandigheden gaan wij allen min of meer. Maar laten wij bedenken hoevelen nog zwaarder leed te torsen hebben dan wij.

De lichtpuntjes opzoeken en maken van het leven, wat wij ervan kunnen maken, dat is een kunst, die iedere vrouw nu moet leeren! Wat helpt zeuren en klagen? Moedeloos het hoofd laten hangen werd ons, nationaal-socialistische vrouwen in die tien jaren van strijd niet geleerd. En als wij soms al eens somber gestemd zijn, ons niet boven de zorgen kunnen verheffen, als de angst ons besluipt in den stillen nacht voor het levensgevaar, dat zooveel onzer dapperen loopen, die daar aan 't verre Oostfront hun leven veil hebben voor hun volk en hun land, laten wij ons dan eens losmaken van het kleine aardsche gedoe. Dan den blik eens gericht op den oneindigen, prachtig-flonkeren-

den sterrenhemel, die juist in deze najaarsmaanden met zijn eeuwigwisselend lichtspel getuigt van de grootsche schepping, waarvan wij maar een nietig — maar toch onmisbaar — onderdeelje uitmaken. Dan stroomt nieuwe hoop en vertrouwen ons hart weer binnen, dan krijgt het schoone ideaal, waarvoor wij ons hebben ingezet nieuwe glans en waarde.

Wij, nationaal-socialistische vrouwen, hebben zóoveel voor op die armen van geest, die den machtigen roep van dezen tijd nog niet verstaan. Ons schraagt de hoop op een betere toekomst.

„In Godsvertrouwen alles voor het Vaderland“, die mooie spreuk van den Nationalen Jeugdstorm, het opgroeiend Nederlandsch geslacht, sterkt ook ons.

Moedig voorwaarts dan, gij nationaal-socialistische vrouwen! Onwankelbaar in trouw aan onzen Leider, die vecht voor een vrij Nederland in Europa's statenbond, en die, als bewust Germaan ook rekent op u in zijn strijd, om ons volk het nationaal-socialisme te brengen. G. E. M.-v. d. V.

*Mensch keert U af, heft U op van de aarde,
Dat gij de drukkende zorgen ontvliedt!
Zwaar is Uw gaan door 't onzeker heden.
Laat dan Uw geest eens de velden betreden
Badend in 't lichtend verschiert.*

*Aardsch is 't bestaan dat U bindt aan de aarde.
— Lijkt het niet klein in den eenzamen nacht? —
Zoekt achter donkere wolken den hemel;
Richt eens den blik naar het sterrenhemel,
Put uit het grootsche Uw kracht!*

*Dan krijgt Uw schoon ideaal weer zijn waarde.
Veilig geleid door een sterkere hand
Strijdt gij weer verder, het einddoel voor oogen;
Vaster van wil, U bewust van het hooge,
Trouw aan Uw volk en Uw land!*

G. E. MONSEES—v. d. VEEN

OP HET CONGRES TE BERLIJN DE N.S.V.O. MAAKT EEN GOEDE BEURT

*„Ik bemin mijn Volk en kan daarom
alleen mijn Volk dienen!”*

Nauwelijks heeft de landelijk leidster der N.S.V.O., kameraadske De Ruiter, een drukke week in Berlijn achter den rug, of zij staat weer midden in het N.S.V.O.-werk en maakt alweer nieuwe plannen, ziet alweer verder, zorgt.

Wij zijn naar Amsterdam getrokken om de landelijk leidster naar haar indrukken, opgedaan tijdens het groote vrouwencongres te Berlijn, te vragen. Ondanks haar drukke werkzaamheden, die haar na de terugkomst in het vaderland wachtten, is kameraadske De Ruiter dadelijk bereid ons te ontvangen en vertelt ons alle bijzonderheden die we willen weten.

Is het wonder, dat we allereerst vroegen: En, hoe was het in Berlijn? Want, ondanks dat wij in de dagbladen over deze reis van kam.ske De Ruiter hebben kunnen lezen, willen wij toch graag iets méér ervan weten, tot in de kleinste bijzonderheden, iets, dat in het bijzonder ons, N.S.V.O.-sters na aan het hart ligt.

Wat voor een indruk maakt de N.S.V.O. in Berlijn?

We behoeven al niet meer verder te vragen. Het stralende gezicht van kameraadske De Ruiter, haar blij lachende oogen, zeggen ons genoeg.

De N.S.V.O. heeft ook in Berlijn getoond, dat ze „er is”!

Iederen dag, een week lang, kwamen de onderscheiden vertegenwoordigsters van de landen in het Gästehaus der Reichsfrauenführung te Berlijn-Dahlem bijeen, waar dagelijks een tweetal referaten door de verschillende landen opeenvolgend werden gehouden.

Zoo leerden de leidsters der vrouwenorganisaties uit de verschillende landen van Europa, uit Noorwegen, Finland, Denemarken, Spanje, Bulgarije, Italië, Roemenië, Hongarije, Kroatië, Nederland en ook Japan, dat wegens den oorlog niet kon worden afgevaardigd doch vertegenwoordigd werd door de vrouw van den Japanschen gezant te Berlijn, elkander kennen en konden de belangen van hun volk naar voren brengen.

Het is welhaast vanzelfsprekend, dat wij kam.ske De Ruiter direct vroegen: „Wat voor indruk kreeg u van de andere vrouwenorganisaties?”

Kam.ske De Ruiter begon dan allereerst te vertellen van hetgeen zij hoorde van de Spaansche vrouwenleidster, Pilar Primo de Rivera, dochter van den grooten generaal Primo de Rivera, zuster van José Antonio Primo de Rivera, stichter der Falange, die tijdens den Spaanschen burgeroorlog den marteldood stierf. Deze jonge, ernstige vrouw, bescheiden in haar optreden, eenvoudig in haar zwarte uniform met donker-

blauw tweekahemd, waar alleen de roode baskenmuts opvallend bij afstak, maakte al direct indruk op kam.ske De Ruiter.

— Van haar gelaatstreken kon ik het lijden aflezen dat alle Spaansche vrouwen in die verschrikkelijke jaren van den burgerkrijg hebben doorgemaakt en waarin geen enkele vrouw gespaard bleef voor het leed. Een groot litteken dat van den neus naar den mond loopt ontsiert het, ik zou haast zeggen mystieke gelaat van deze jonge vrouw. Ik heb haar daar echter niet naar gevraagd en zij sprak ook heel weinig over de verschrikkingen.

— Heeft zij verteld wat de Spaansche vrouwen voor taak hebben?

— Ja, uit haar in het Spaansch gehouden referaat — zijzelf is de Duitsche taal niet machtig — waarvan wij een Duitsche vertaling ontvingen, vernamen wij tot in kleinste bijzonderheden over den arbeid der Spaansche vrouwen. In de eerste plaats bestond direct het werk der fascistische vrouwen in het verzorgen der oorlogsgewonden, het verzorgen van de kinderen, van de vluchtelingen, het naaien van de oorlogsvanen, de uniformen enz. Direct al werd de Spaansche vrouw dus in den strijd ingezet, en dat deze strijd heel wat zwaarder was dan die aan het thuisfront, achter het oorlogsfront, van nu, laat zich licht denken, waar ieder dorp, iedere stad, ieder gehucht op zichzelf al een oorlogsfront beteekende. Alleen al in Madrid werden er 100.000 menschen op beestachtige wijze vermoord. —

58 Namen riep Pilar Primo de Rivera af van die vrouwen, die in voorbeeldige trouw en plicht den dood ingingen.

De Spaansche vrouwenorganisatie begon met... zeven leden over geheel Spanje in 1933! Haar arbeid bestond in hoofdzaak uit het bezoeken en verzorgen der gevangenen, de propaganda der beweging en het verkoopen van steunzegels. In 1936 be-

(Familiefoto)

liep dit getal reeds 2500. Het bezoek en de verzorging van de gevangenen, welker aantal met den dag steeg, eischte ook van deze vrouwen allen vrijen tijd op. De families van meer dan 100 bloedoffers moesten worden gesteund.

Toen de burgeroorlog was uitgebroken kwamen de vrouwen, die zich bij de Falange hadden aangesloten, handen te kort. Daar was in de allereerste plaats de verzorging van de soldaten.

Thans beslaat de vrouwenorganisatie ook in Spanje het geheele sociale werk en wordt er gearbeid aan den opbouw van het volk.

Dan interesseert ons natuurlijk ook Italië, waarvan wij zooveel reeds hoorden, in het bijzonder. Wat doen de vrouwen daar?

— De Italiaansche vrouwen, die werden vertegenwoordigd door Marchesa Olga Medici del Vascello en Anna Maria Della Rosa Giusti, staan midden in de beweging en arbeiden met haar mannelijke kameraden hand in hand aan den opbouw van het vaderland. De Italiaansche vrouwen zijn zelf- en doelbewuster geworden. Zij verrichten den echten partijarbeid, zooals ook zoovele vrouwen in onze eigen Beweging dat deden en nog doen. —

— Dragen zij ook een uniform? —

— Ja, en wel volgens onze begrippen een nogal mannelijke uniform, namelijk zwart met wit overhemd met stijf boord en zwarte das, groote opgestikte zakken en zelfs epauletten op de schouders. Het geheel geeft een keurigen indruk, streng en toch goed passend bij de Italiaansche donkere vrouwen. Olga Medici droeg een groote gouden M op haar revers. Ik vroeg haar natuurlijk direct wat deze beteekende. Zij blijkt een onderscheidingsteeken van Mussolini te zijn en is een getrouwe nabootsing van de M in de handteekening van den Duce. —

— En Hongarije? —

— In Hongarije, waar een sterke nationale aanhankelijkheid in de bevolking leeft, hoofdzakelijk onder de landelijke bevolking, kweeken de vrouwen dit nationale bewustzijn aan. Zij verheffen het volk en bewegen zich vooral onder de boeren om daar hun propaganda uit te dragen. —

— Dragen ook zij een uniform? —

— Dragen ook zij een uniform? —

— Niet direct een uniform, maar een zeer aardige vrouwelijke kleedij, een eenvoudige zwarte japon met liggenden witten kraag, waaraan lange linten, onderaan versierd met een stukje kant. Deze linten doen direct denken aan de nationale feestkleedij. De mouwen zijn versierd met tressen, iets dat mij weer deed denken aan de vroegere Hongaarsche uniformen der mannen. —

De Hongaarsche vrouwen bewegen zich vooral ook op het terrein van de kinderverzorging en hebben reeds vele kinderbewaarplaatsen ingericht. Een bijzonderheid, voor ons, Nederlanders, niet vreemd, is, dat ook in Hongarije de Joodsche invloed zeer sterk was en men met alle kracht dezen verderfelijken invloed trachtte te breken, hetgeen ook gelukte.

Roemenië staat in het teken van den oorlog. Daar vinden de vrouwen een groot en dankbaar arbeidsveld: het verzorgen van de oorlogsgewonden, het vormen van een betrouwbaar thuisfront. Hoe de geheele bevolking met haar strijders medeleeft, bewees wel de laatst gehouden Roode Kruiscollecte, welke fantastische bedragen opbracht, zooals de leidster, mevrouw Goga, weduwe van den vroegeren ministerpresident, vertelde.

De Roemeensche vrouw draagt een warm hart voor volk en land. Met veel liefde sprak mevrouw Goga over haar volk.

Bulgarije en Kroatië staan nog aan het begin. Onder het Turksche bewind over Bulgarije, dat vijf eeuwen duurde, mochten de vrouwen zich niet vereenigen. Zij hebben nu heel wat in te halen en arbeiden in hoofdzaak aan de ontwikkeling van de Bulgaarsche vrouwen, onder wie nog vele analphabeten zijn.

Kroatië — iets wat men misschien niet verwacht van een Zuidelijk gelegen land en wat men hier misschien niet weet, is, dat dit land uitmunt door zijn zindelijkheid! — wordt tot een sterke nationale eenheid, waarin de vrouwen geen onbelangrijk aandeel hebben.

— Van de Kroatische vrouwen krijg ik een zuiveren, een haast kinderlijken indruk, die mij aangenaam aandeel. Ook kreeg ik den indruk, dat Kroatië dankbaar is zich te kunnen scharen onder de Europeesche volkeren en te mogen medewerken aan de Europeesche eenheid. —

—Laten we nu naar het Noorden gaan. We zijn zeer benieuwd naar de Finsche vrouwen, waarvan we al zoo veel goeds hebben gehoord en die geen onbekenden meer voor ons zijn. —

— Ja, die Finsche vrouwen. Daarover kan ik haast niet uitgepraat raken, zegt kam.ske De Ruiter. Dat Finsche volk, daar heb ik bewondering voor. Finland werd vertegen-

woordigd door de vrouwenleidster Fanni Luukkonen, gekleed in de uniform der Finsche Lotta's, een grijs verpleegsterskleed met grijze garbadiene regenjas. Vele ordetee-kens droeg deze vrouw, getuigen van haar strijd.

De Finsche vrouwen zijn geheel en al ingesteld op het oorlogswerk. Zij zijn de trouwe achterhoede van de frontstrijders, zij verplegen de gewonden, verrichten landarbeid, verzorgen de kinderen, kortom de Finsche vrouwen staan gereed. Ondanks dat Finland meer dan één vrouwenvereniging had, stonden de vrouwen, toen de vorige Finsche oorlog uitbrak, direct gereed in deze ééne organisatie genoemd naar Lotta Svärd, het voorbeeld voor de Finsche vrouwen, de heldhaftige uitbeelding van den Finschen dichter Runeberg van de vrouw, die haar man in den vrijheidsoorlog volgde.

Kenmerkend is het volgende: Na den wereldoorlog van 1914-1918, toen Finland los van Rusland kwam te staan, bereidde men zich in Finland voor op een nieuwen oorlog, die men onherroepelijk van Russische zijde verwachtte en die dan ook in 1939 kwam. Al dien tijd al bereidden ook de vrouwen zich voor op de taak, die haar dan te wachten zou staan.

Het embleem der Lotta's is een blauw hakenkruis, waartusschen roosjes.

— Ik werd getroffen door een uitspraak van de leidster tegen mij — aldus kam.ske De Ruiter. Ze zeide namelijk: Toen, in 1939, werden er door uw volksgenooten veel gelden bijeen gebracht om ons tot steun te zijn in den strijd tegen de Sovjet-Unie. Maar ik vraag mij thans af: waar blijven nu de gelden? Wij strijden toch voor hetzelfde? —

Het motto der Finsche vrouw is: Het Vaderland geeft alles, het Vaderland vraagt alles.

Een typisch staaltje is het volgende: 1½ jaar lang waren de Bolsjewisten in Karelië. Wat zij daar verontreinigden en vernietigden gaf den Lotta's wel een jaar lang werk om het weer op orde en in den ouden toestand te brengen.

De Finsche vrouwen bezitten twee centrale opleidingsinstituten. Alleen al 1098 kinderafdeelingen zijn er gesticht!

— Mijn indruk van de Finsche vrouwen, dien ik in hun leidster kon vastleggen, is: eerlijk, sober, oprecht.

Ook van de leidster der Noorsche vrouwen, Olga Bjoner, een boerenvrouw, gekleed in de mooie, kleurige Noorsche dracht, kreeg ik direct den indruk van iemand, die vol liefde voor haar land en volk haar arbeid verricht.

Deze vrouw, blond en statig, ontroerde ons allen door haar sober gehouden redevoering, welke zij begon met ons haar mooie Noorsche land te schilderen.

In een gesprek dat ik met haar had over den toestand in Noorwegen, vertelde zij hoe in Noorwegen de bevolkingstoevas hard achteruit ging, door dat de consultatiebureaux niet waren gericht op het leven, doch op

den dood: het beperken van het kindereenaantal. Het eerste werk van de bezetting was dan ook deze bureaux te sluiten en nieuwe te openen, maar dan geheel in den nationaal-socialistischen geest, op gezonden grondslag.

De Noorsche vrouwen „staan hun mannetje”. Zij weten wat ze willen en in menig opzicht is het de vrouw die de beslissing neemt in het gezin.

— En Japan? Heeft u ook daarover iets gehoord?

— Japan heeft 20.000.000 vrouwen die georganiseerd zijn. In religieuze gebondenheid staat het Japansche volk tot zijn keizer. Gehoorzaamheid aan den keizer, beteekent gehoorzaamheid aan zijn volk.

— De Reichsfrauenführerin heeft toch ook nog gesproken?

— Ja. En zij heeft mij diep getroffen door een antwoord te geven op de door mij gehouden redevoering. Zij deed nog eens ten sterkste tot uiting komen — zooals dit ook geschiedde in Amsterdam onlangs — hoe het Duitsche volk ons als zijn broedervolk beschouwt. Niet als onderdrukkers zijn wij tot u gekomen zeide Frau Scholz, maar als broeders

— Maar nu willen wij nog wel gaarne hooren wat u gezegd heeft!

Kam.ske De Ruiter stelde ons haar referaat ter hand, hetwelk echter te lang is om het in zijn geheel op te nemen.

Laten wij volstaan met een kort uittreksel.

Kam.ske De Ruiter begon ermede haar toehoorders over den stand van zaken in Nederland in te lichten. Om een goed overzicht voor de buitenlandsche vrouwen te verkrijgen, gaf zij beknopt het leven weer van de Nederlandsche vrouw niet alleen in deze, maar ook in de vorige eeuwen.

In de geschiedenis der Nederlanden speelde de Nederlandsche vrouw een groote rol en deze was een goede en zuiver vrouwelijke rol. Zooals de Duitsche vrouw door de eeuwen heen de „soldatenvrouw” is geweest, zoo was de Nederlandsche vrouw de „zeemansvrouw”. De Nederlandsche vrouw ook heeft het lang niet altijd gemakkelijk gehad en heeft het nog niet gemakkelijk wil zij aan haar plichten tegenover haar land en volk voldoen

Ondanks dat het vrouwenleven in Nederland een knak heeft gekregen, moet er ook weer veel goeds worden gezegd van de vroegere vrouwenverenigingen, die in den grond van haar bestaan streefden naar een betere gemeenschap waaraan de vrouw haar groote aandeel had. Dat niet alles zoo gelopen is als men dat wel beoogde, is niet alleen de schuld van de vrouwenverenigingen zelf, die misschien in menig opzicht te slap en te zwak waren en allen op hun eigen standje stonden. De ontzettende politieke verdeeldheid in het Nederlandsche volk heeft ook hier weer de hand gehad in het leven van de vrouw, die

zwaar onder den invloed daarvan geraakte en ten slotte zich niet meer aan een zekeren neergang kon onttrekken. De arbeidsvrouw bond haar lot aan dat van het marxisme en keerde zich af van de zoogenaamde „burgerlijke vrouwenbeweging”.

Wel heeft de strijd voor het Vrouwenkiesrecht de vrouwen nog eenigen tijd bijeen weten te houden, doch in plaats van middel om het hoge doel van verheffing der vrouw en haar arbeid te bereiken, werd deze strijd voor het vrouwenkiesrecht het doel.

Nadat de buitenlandsche gasten een inzicht gekregen hadden van het leven der Nederlandsche vrouw der laatste eeuwen, zette kam.ske De Ruiter doel en streven der N.S.V.O. uiteen.

Ook de arbeidswijze hiervan wist spreekster op dusdanige heldere wijze uiteen te zetten, dat het geen wonder behoeft te zijn, dat na afloop der conferentie, zooals kam.ske De Ruiter ons vertelde, er verschillende buitenlandsche leidsters naar haar toekwamen en haar bewondering voor het mooie werk der N.S.V.O. uitspraken. Kam.ske De Ruiter heeft hier-

mede in één slag voor den goeden naam van de N.S.V.O. in de verschillende Europeesche landen zorg gedragen!

Wij willen haar slotwoord onzen lezeressen niet onthouden, een slotwoord dat alléén door een echt Nederlandsche vrouw als onze landelijke leidster is, gesproken kan worden, een slotwoord waarin de geheele liefde tot volk en vaderland, tot Leider en Beweging ligt besloten:

„Ons leven is sterk veranderd — onze horizon heeft zich verwijd, maar wanneer wij, vrouwen, weer de kracht vinden om zóó sterk en zóó liefdevol tegelijk te zijn, dan zal onze arbeid niet alleen onze kinderen, maar ons geheele Volk ten zegen zijn.

In dezen geest willen wij, vrouwen, werken: ons Volk oprichten en weer leeren den blik naar het Oosten te richten waar het Duitsche volk in trotsche eenheid klaar staat om ook ons de vriendenhand te reiken.

Wij hopen vurig, dat spoedig

de tijd zal komen, dat het Nederlandsche volk den nieuwen koers zal hebben gevonden en dat ook wij, vrouwen van Nederland, onzen Leider Mussert en den Führer kunnen melden: „Wij, vrouwen van Nederland, staan bereid; wij kennen onze taak en wij weten onze verantwoordelijkheid om het komende nieuwe Europa, waar gij en wij, als sterke broedervolken in waarachtige vriendschap en in blij vertrouwen zullen samenwerken tot zegen en geluk van onze volken!”

Veel en veel meer zou kam.ske De Ruiter ons nog willen vertellen, zoodat wij het op onze beurt aan al onze lezeressen kunnen overbrengen. Maar het werk ligt te wachten en tot onzen grooten spijt moeten wij nu afscheid nemen van de landelijk leidster.

— Eén ding nog, kam.ske De Ruiter, wat wilt u nog zeggen tegen de N.S.V.O.-sters, wat van uw arbeid?

— Ik bemin mijn volk en kan daarom alleen mijn volk dienen! was het eenvoudige antwoord.

Ook een Moederschool te Den Haag

Na Amsterdam is er ook te Den Haag een „Mütterschule door de N.S. Frauenschaft-Deutsches Frauenwerk in den Nederlanden geopend.

Deze school stelt zich tot doel het geven van cursussen aan moeders en a.s. moeders en wel: huishoudcursussen, koken, naaien, kinderverzorging, lichte ziekenverpleging, gezondheidsleer, opvoeding; kortom al wat een moeder moet weten.

In de leergangen voor koken en naaien kunnen de vrouwen zich vertrouwd maken met de wetenschap om'trent alle huishoudelijke aangelegenheden. Een punt, dat bijzondere aandacht heeft, is de voeding volgens moderne inzichten, d.w.z. dat zij zich richt naar een gezonde levenswijze en zich aanpast aan de vorderingen van de volkshuishoudkunde.

In de naaicursussen is de eerste zorg de meisjes en vrouwen erop te wijzen, dat het voor de volkshuishouding van groot belang is, dat zij haar kleeën goed onderhouden. Zoo neemt het verstellen en het knippen en naaien een belangrijke plaats in. Van oud wordt nieuw gemaakt en juist dit werk vraagt aandacht en overleg.

Wij brachten een bezoek aan de school, welke is gevestigd in een dier oude patriciërshuizen aan de Koninginnegracht. Bij het binnentreden viel ons dadelijk op: licht en ruimte. Bij de aankleeding der vertrekken is

zorgvuldig zorg gedragen, dat het licht en de zonnestralen vol naar binnen kunnen vallen.

Licht ook zijn de in naturel hout en riet uitgevoerde meubeltjes, licht met een vroolijk motief de gordijnen. Spaarzaam zijn de vertrekken gemeubeld, zoodat elk stuk tot zijn volle recht komt.

In elke kamer valt ons een stukje

handwerk op; een merklap, eigenhandig vervaardigde poppen voor de kinderen, een wiegemandje gemaakt uit..... een echte Hollandsche boodschappenmand, vroolijk gestoffeerd met bontgeruit katoen.

Het is in deze sfeer, dat de jonge vrouw, die voor het huwelijk staat, leert hoe zij het eigen huis met weinig middelen kan maken tot een harmonieuze, een recht gezellige en steeds tot wederkeer noodigende haardstede.

Eenvoud, kleur, licht, harmonie, warmte.... de nieuwe stijl van den nationaal-socialistischen mensch.

Interieuropname van een der in lichten stijl gehouden leslokalen der Mütterschule aan de Koninginnegracht te Den Haag.

Foto: Stapf

Een Kameraadske ging heen.

KAM.ske HEERIKHUIZEN
(Familiefoto)

Namens de N.S.V.O. legt de landelijk leidster een laatsten bloemengroet op het graf van de te Ede vermoorde N.S.V.O.-ster Lies Herikhuizen.
(Foto: Fotodienst N.S.B.)

VOLKSCH E ZINNEBEELDEN

In het Gemeentemuseum te Den Haag wordt de tentoonstelling van volksche zinnebeelden gehouden: „Eeuwig levende teekens”.

Wat ons al dadelijk bij het binnentreden opvalt, is de zeer juist gekozen aankleding en uitvoering dezer tentoonstelling.

In ruime, lichte zalen zijn de treffend groote photo's en toepasselijke spreken uitgestald, niet te veel voorwerpen, waardoor elk stuk tot zijn volle recht komt. Hier en daar groote tuilen en vazen met bloemen geven het geheel een prettig aanzien en alles tezamen noodt tot rustige beschouwing.

Elke zaal is gewijd aan een teeken. De indruk, dien men opdoet is deze, dat de nalatenschappen onzer voorouders blijk geven van een cultuur waarop het nageslacht met recht trotsch kan zijn en het tot voorbeeld strekt. De verbondenheid onzer voorouders aan bodem en natuur komt in deze teekenen ten sterkste tot uitdrukking. De verschillende teekens met zinnebeeldige spreken geven op voortreffelijke wijze het leven en wesen onzer voorouders weer. Uit alles spreekt de eenvoud, soberheid, moed en kracht van ons volk.

Naast de oude kunstvoorwerpen vindt men die van den modernen tijd, die de oude teekens in een nieuwen vorm heeft gegoten. De zinnebeeldteekens op de moderne broches, aarden kannen en schalen e.a., die feller en sprekender van kleur zijn dan de oudere voorwerpen, vormen tezamen een verrassend resultaat.

Bij het bezoek aan de zaal waar het hakenkruis was tentoongesteld, werden wij getroffen door de daarbij passende spreuk, luidende:

„EEUWIG LEVENDE TEEKENS”

„De beweging der zon, de steeds hernieuwde zegen van het licht op het donker, dat is de eeuwig levende beteekenis van het oer-oude Germaansche heilsteeken”.

Hoe duidelijk teekent dit symbool dezen nieuwen tijd!

Wij twijfelen er niet aan of dit overzicht van de oude cultuur der Germaansche volkeren zal er veel toe bijdragen ons in onzen nationaal-socialistischen strijd te sterken.

ELECTRICITEITS-BEZUINIGING.

Iedereen kan tegenwoordig een electriciteitsmeter aflezen en tracht op het stroomverbruik te bezuinigen. Het is opvallend hoe in vele huishoudingen nu als eerste maatregel het parool uitgaat: „Minder stofzuigen” en „minder strijken”.

Het is zeer de vraag of dit inderdaad een wijze bezuiniging is. Een stofzuiger verlicht het huishoudelijk werk enorm, veroorzaakt zeer weinig slijtage aan de stoffeering en bevordert het hygiënisch werken.

In een woning van gemiddelde grootte heeft men den stofzuiger

ongeveer een kwartier per werkdag nodig of 1½ uur per week. Een goede stofzuiger gebruikt 1. kW. in 4 tot 5 uur. Een eenvoudig reken-sommetje leert dus, dat men van 1 kW., normaal 3 weken kan zuigen. Hiervoor kan een straalkachel van 1000 W. of een kookplaat van 1000 W. 1 uur branden. De radio speelt 10 tot 20 uur op 1 kW. terwijl een theelichtje er 20 uur voor brandt. Gebruikt men het theelichtje iederen dag een half uur à drie kwartier minder of laat men gedurende dezen tijd de radio niet spelen, dan kan men normaal stofzuigen.

Men bezuinigt doelmatiger wanneer men een lamp minder laat branden. Een lamp van 100 watt (ongeveer 100 decalumen) brandt op 1 kW. 10 uur. Brandt men daarnaast iederen avond 2½ uur een bureaulamp of schemerlamp van 60 watt, dan zal met deze tweede lamp in 6 à 7 dagen 1 kW. verbruikt worden.

Als eerste maatregel voor goed bezuinigen moet daarom gelden: in het woonvertrek één lamp branden, hetzij de groote lamp, hetzij de schemerlamp.

Toestellen, die — bij normaal gebruik — weinig invloed hebben op het stroomverbruik zijn: een elektrische klok, een naaimachine, een scheertoestel en een scheerwaterbakje.

OUDEST E ADRES VOOR MEUBELEN
N.V.

JAN SPIERDIJK

Groote Markt 20 (Hoek Luth. Burgwal)

TELEFOON 116520 — DEN HAAG

SALON-, HUIS- EN
SLAAPKAMERS

ALMELO

Hier sprak op 15 October j.l. kam.ske Gorris over de Moederzorg, waaraan in de toekomst door de N.S.V.O. zooveel aandacht zal worden besteed. Met groote aandacht volgden de in grooten getale opgekomen kameraadskes de uiteenzettingen over de moeder cursussen, welke binnenkort een aanvang nemen. Een der belangrijkste onderdeelen van deze cursussen worden zuigelingenverpleging en ziekenzorg in huis. (Zie ook verdere verslagen over dit onderwerp in deze rubriek.)

Kam.ske Koer-Scholtz sprak over de houding der nationaal-socialistische vrouw. Wij, nationaal-socialistische vrouwen, moeten een voorbeeld zijn voor allen; orde moet er heerschen in ons gezin, onze kinderen mogen wij niet bederven door overdreven verwennerij en vertroeteling, hun moet in de eerste plaats het begrip orde-tucht-discipline worden bijgebracht, zoodat zij later sterk komen te staan in het leven en tegenslagen zullen weten te overwinnen. Hierin ook helpt ons de Nationale Jeugdstorm.

ENSCHDEDE

Op 16 October j.l. vond te Enschede een goed bezochte besloten vergadering van de N.S.V.O. plaats. Om de tafels die door de kameraadskes met bloemen versierd waren, schaarden zich de bezoeksters; het podium was smaakvol gedrapeerd met het portret van den Leider en de emblemata der N.S.V.O.

Na de opening door de kringleidster sprak kam.ske Gorris-Spruitenberg over de op te richten cursussen die als voorbereiding zullen dienen van de z.g.n. Moederscholen.

Tijdens de rustpoos werden gelden ingezameld om Kerstpakketten naar de kameraden aan het Oostfront te zenden.

Na de rustpoos sprak kam.ske Koers-Scholtz, die opwekte tot hechte aaneensluiting der vrouwen bij de N.S.V.O.

DEN HAAG

Op 29 October j.l. sprak kam. Nije in „De Galerij” voor kring West over „De plaats van de vrouw in de Germaansche samenleving”.

Door de gezellige aankleding der zaal, waar de vrouwelijke hand haar stempel op had gedrukt en de bloemen niet ontbraken, heerschte er een echt prettige sfeer.

Spr. toonde in zijn duidelijke en boeiende voordracht aan, hoe het humanisme de oorzaak werd van de verwording in de samenleving met haar motto van „vrijheid voor alle menschen”. De mensch is niet

vrij, maar gebonden. Nationaal-socialisme beteekent gebondenheid en daaruit vloeit voort bloedverbondenheid. Onze voorouders hadden, aan de hand van oude gedichten en sagen, bewezen een zeer hooge cultuur te bezitten, reeds 1000 jaar voor Chr. De vrouw stond bij de oude Germaansche volkeren in zeer hoog aanzien en het is opvallend hoe het moederschap haar de hoogste waardeering gaf. Men zag haar als de hoedster van den haard en daarbij bezat zij een zeer hoog begrip van de eer, hetgeen tot uiting kwam in het gezegde: „Liever dood dan eerloos.”

Spr. wees er op hoe al die oude Germaansche begrippen van eer en deugd in dezen tijd weer opnieuw naar voren kwamen. In het nationaal-socialisme herleeft de oude Germaansche geest.

Met dankbaarheid werd deze rede, waarin heel dikwijls de humoristische noot niet ontbrak, aangehoord.

Deze goed bezochte bijeenkomst is een goede inzet geweest van het winterprogramma der Haagsche N.S.V.O.

HENGELLO

De N.S.V.O. Hengelo hield 16 October j.l. een bijeenkomst, waar kam.ske Gorris evenals in Tilburg de oprichting besprak van een Moederschool en kam. ds. Reeser sprak over onze spreuk: „Het hartvuur heilig, het haardvuur veilig”.

De rede van kam. Reeser heeft op vele kameraadskes diepen indruk gemaakt. Veel van hetgeen gezegd werd over wat vrouwen het innigst voelen, doch niet steeds in woorden kunnen uitdrukken, werd door den spreker op treffende wijze naar voren gebracht. Hij gaf den toehoorder zooals hij dat zelf noemde „huiswerk” mee en wel in dezen zin, dat er véél is waarover wij rustig moeten nadenken en meer dan ooit er naar zullen streven om onze spreuk „het hartvuur heilig, het haardvuur veilig” steeds beter in toepassing te brengen.

LEEUWARDEN

Na een middagbezoek aan Kollum, waar een groep der N.S.V.O. werd opgericht, bestaande uit 9 leden, werd op 21 October j.l. in een der zalen van café Bunt te Leeuwarden een druk bezochte propaganda-avond gehouden door kring „Oostergoo”.

Als spreekster trad op kam.ske Braun-Goudappel uit Amsterdam met als onderwerp: „Vrouwenrecht en nationaal-socialisme”. „Het klinkt”, zoo zeide spreekster, „als een vloek in uw ooren en toch zijn wij nationaal-socialistische vrouwen allen strijdsters geworden voor vrouwenrecht; want welke welbewuste Ne-

derlandsche vrouw zou willen, dat er zich een wereldrevolutie voltrok zonder dat de vrouw daarin haar aandeel had? Ons deel in die revolutie is ons recht! De Nederlandsche nationaal-socialistische vrouw moet in de allereerste plaats stelling nemen tegen volksbedreiging. Kan dit dan niet via de politieke organisatie der N.S.B.? Neen! De Leider heeft ons, vrouwen, een eigen taak in eigen verband toegewezen. Het is een volksbelang dat de vrouw den wederopbouw drenkt met haar geest. Zonder onderscheid in rang of stand moet een groote gemeenschapsband alle vrouwen omspannen, want wij zijn de moeders van het Nederlandsche volk.”

KAMPEN

Van hieruit wordt ons geschreven: „Met vreugde ontvingen wij hier, in Kampen het bericht van de nieuwe werkprogramma's voor de N.S.V.O. van het hoofdkwartier der N.S.V.O.

Voor ons die wat achteraf wonen in de kleine plaatsen, is het dikwijls heel moeilijk om door te zetten. Zoo vaak vragen wij ons af: doen wij het wel goed, houden we vol, bereiken we wat? Dan zijn de ons gegeven richtlijnen weer tot grooten steun en geven ons nieuwe kracht om het werk voort te zetten.

Laten we hopen, dat wij dezen winter ook spreeksters hier zullen mogen hooren! Dat de band tusschen ons en onze kameraden in geheel het land steeds nauwer wordt aangehaald.”

Spreeksters in de N.S.V.O., denkt ge eens aan Kampen?

NIJMEGEN

Op 14 October j.l. was er te Nijmegen een feestelijke bijeenkomst ter gelegenheid van het betrekken van het nieuwe tehuis der N.S.V.O.

Twee vertrekken van het Streekkwartier van den Nationalen Jeugdstorm werden aan de N.S.V.O. afgestaan.

Uit de omliggende gemeenten waren de kameraadskes opgekomen om het nieuwe „tehuis” in te wijden. Is het wonder, dat er een opgewekte geest heerschte, toen kam.ske Voskuyl, de kringleidster, haar gasten ontving? Trouwens, een opgewekte geest heerscht er altijd in de N.S.V.O., maar de Nijmeegsche kameraadskes hadden dan toch dien dag extra reden tot opgewektheid.

Meteen werden de kameraadskes opgewekt zich te melden voor het vele werk dat er op haar ligt te wachten: propaganda, administratie, declamatie, zang, vergaderingendienst en het grootste werk: dat der sociale zorg.

Ook de Nijmeegsche kameraadskes gaan het water in: er wordt namelijk een zwemclub georganiseerd, hetgeen met luiden bijval werd ter kennis genomen.

Weldra klonken door het huis de frissche liederen die uit de vele kelen opstegen.

Nijmegen is alweer een stap vooruit gegaan.

Wij wenschen den kameraadskes van harte geluk!

ROTTERDAM-ZUID

Alhier werd op 23 September j.l. een goed bezochte vergadering gehouden. De opkomst was zelfs zóó, dat vele kameraadskes zich met een staanplaatsje tevreden moesten stellen!

De kringleidster, kam.ske Botermans—Van Dord, wekte vooral de aanwezige belangstellenden op zich aan te sluiten bij de N.S.V.O.

Dit is immers de plaats, waar elke Nederlandsche vrouw behoort, die waarachtige liefde voor haar volk heeft. Daar kan iedere vrouw zich uitleven in het werk dat de vrouw zoo geheel ligt, de Sociale Zorg, gezinszorg, omvattende het kind en de vrouw in tijden van ziekte en moeilijkheden.

Nu reeds moeten alle vrouwen zich voorbereiden binnenkort dit groote werk het hoofd te kunnen bieden.

Wie echter niet actief kan medewerken of dit niet wenscht, behoort ook niet in de N.S.V.O. Het contributie-betalen alleen geeft nog niet het recht werkelijk deel uit te maken van deze prachtige organisatie, daarvoor zal men zich ook geheel moeten geven.

De districtsleidster, kam.ske Van Beek—Stout, sprak daarna de aanwezigen toe en gedacht in treffende bewoordingen de achtergebleven vrouwen van de mannen, die in de 44, het N.S.K.K. en het Vrijwilligers Legioen hun dienst doen. Spr. wees op de groote opofferingen, welke deze vrouwen zich getroosten. Zij doet een beroep op de kameraadskes juist deze vrouwen met warme kameraadschap te omringen.

Ook een spreker trad dezen avond op en wel kam. Zieleman van de Nederlandsche 44, die sprak over het rassenvraagstuk.

TILBURG

Op 23 October j.l. kwam de N.S.V.O. Tilburg bijeen in een der zalen van den Stadsschouwburg, waarvan geen plaatsje onbezet bleef, ter bijwoning eener propaganda-vergadering, waarop kam.ske Gorris uit Amsterdam het woord voerde.

De kringleidster, kam. Buising, sprak in haar openingsrede enkele woorden van erkenning aan het adres van de groepsleidsters, wat de instemming van alle kameraadskes verwierf, die door luid „Hou Zee” geroep hiervan blijk gaven. En toen de woorden uit ons lied „Geloof in de zege, om 't vaandel geschaard” met een vuur en enthousiasme als nooit tevoren door de zaal klonken, was dit voor de ijverige werksters zeker de mooiste belooning!

De spreekster van den avond gaf een uiteenzetting over „Moederzorg” en wat hieronder in nationaal-socialistischen zin wordt verstaan.

Moeder en kind. Welk onderwerp zou ons vrouwen méér boeien dan dit?

Kam.ske Gorris bereikte met haar duidelijke en bezielende uiteenzetting,

(Eigen foto N.S.V.O.)

In ons vorig nummer plaatsten wij een verslagje uit Leeuwarden. De kameraadskes aldaar maakten een uitstapje naar Tietjerk. Er werd ook een foto gemaakt. Hier heeft u hem!

dat zich reeds de eerste 51 kameraadskes op dienzelfden avond opgaven om den cursus, omvattende een 12-tal lessen, voor eenvoudige ziekenverpleging, het bezighouden van de kleine zieken, het vervaardigen van speelgoed, enz., te volgen.

Een mooi besluit van deze welgeslaagde bijeenkomst.

UTRECHT

Alhier vond er op 20 October j.l. een bijeenkomst plaats met als spreker kam. De Bruyn, die fel de democratische „aan-liefdadigheid-doende” vrouwenclubs hekelde.

Spr. wees erop hoe vooral in de laatste jaren een aureool om het hoofd der vrouwen geschapen werd, dtt overvloed van liefdadigheid en teerhartigheid. Het parool van deze vrouwen was: „Als men zijn kind lief heeft, kastijdt men het niet”. De humaniteit, uivloeijsel van democratie en vrijmet-selarij, vond wel den meesten toegang tot de vrouwen.

Kam. De Bruyn waarschuwde onze vrouwen om vooral niet in deze slappe humaniteit terug te vervallen. Het doel van onze vrouwen, van de nationaal-socialistische vrouwen, is in de eerste plaats het verrichten van daden; daar te gaan steunen en helpen metterdaad waar hulp noodig is. „'t Is veel gemakkelijker bij u thuis sokken te gaan zitten stoppen en breien dan in een gezin, waar door armoede en tegenslag de fut eruit is, de boel verwaarloosd; waar ge de vloeren moet schrobben, de kinderen wasschen en den boel beredderen met de weinig aanwezige middelen!”

Kam. De Bruyn wees in dit verband op den arbeid dien de Duitsche vrouwen hebben verricht en spoorde zijn kameraadskes aan op den goeden weg, dien de N.S.V.O. reeds heeft ingeslagen, voort te gaan, zonder omzien, steeds vooruit ziende.

heeft alles
voor Uw baby
Leiden — Haarlemmerstraat 96—100

VRIES

Op 15 October j.l. hield de groep Vries een drukbezochte bijeenkomst in café Sluiter.

In haar openingswoord wees de groepsleidster, kam.ske Aling-Nijenhuis, er nog eens met den meesten nadruk op, hoe wij, nationaal-socialistische vrouwen, onzen plicht hebben steeds en in alle tijden, ook al zijn deze nog zoo zwaar, het hoofd omhoog te houden en de zwakken door onze houding, ons volharden te steunen. Met onwrikbaar vertrouwen zien wij in de toekomst alleen; omzien moet bij ons niet voorkomen!

Kam.ske Boer-Hofkamp studeerde de vrouwenliederen in. Het duurde niet zoo heel lang, of uit alle keelen klonken frisch en helder de mooie liederen, welke van hieruit naar alle omliggende dorpen hun weerklink zullen vinden!

ZEIST

Op 8 October j.l. hield de groep Zeist een propagandavergadering in hotel Bruggeman te Zeist, welke zeer goed bezocht was.

Kam.ske Koer—Scholtz trad dien avond als spreekster op met als onderwerp „De nationaal-socialistische vrouw in het nieuwe Europa”.

Spreekster wees op de noodzakelijkheid van den strijd die thans zoo fel woedt, een noodzakelijkheid waaraan ook wij niet konden ontkomen.

Het zijn juist wij, nationaal-socialistische vrouwen, die een sterk thuisfront moeten vormen, een betrouwbare achterhoede.

Vele vrouwen klagen over distributiemoeilijkheden. Laten zij in de eerste plaats bedenken, dat deze het gevolg zijn van de Engelsche blokkade, die zich niet ontziet vrouwen en kinderen op deze wijze den oorlog te verklaren.

Sprekende over onze jeugd wees kam.ske Koer er op hoe dringend noodig het is, dat de geheele Nederlandsche jeugd, die tot nu toe zoo slap en tuchteloos werd opgevoed, in de ééne nationale jeugdorganisatie bijeengebracht moet worden: den Nationalen Jeugdstorm.

Na de zeer leerrijke en opwekkende redevoering vertoonde kam. Ebeling zelf gekleurde lichtbeelden van het défilé langs den Leider op diens verjaardag.

NIEUWE UITGAVEN:

Bij de **Amsterdamsche Keurkamer** verscheen een tweetal leerzame boekjes van de Delta-reeks „**Nederland en de Joden in de geschiedenis**” door **mr. G. Sluyters**.

„**Over Joden en hun leugens**” zijn een aantal zeer belangrijke uitspraken van Luther, die zich op 59-jarigen leeftijd onverzoenlijk tegen het jodendom keerde.

„**Tegen de decadenten**” is een drietal beschouwingen over onze heden-daagsche letterkunde, van de hand van **Johan Ponteyne**, een gloeiend betoog voor hernieuwde, zuivere literatuur.

Groote viltmutsen
zijn weer in de
mode. Hier een
flatteerende zwar-
te vilten kap.

Drag Coppers'
corsets
Even goed als altijd!

Den Haag • Scheveningen • Rotterdam
Arnhem • Leiden • Groningen
• Delft • Dordrecht

Puzzle-redactie „De Nationaal-Soc.
Vrouw”, Zeestraat 76, Den Haag.

Er worden wederom enkele zéér
fraaie prijzen beschikbaar gesteld,
welke bij loting worden toegekend.

Over deze rubriek kan géén brief-
wisseling worden gevoerd.

Op verzoek plaatsen wij de namen
der prijswinnaressen der puzzle-
oplossing:

**ONS HARTVUUR ZIJ HEILIG EN
VEILIG ONZE HAARD** (no. 23)

waarop niet zoo heel veel oplossin-
gen zijn binnengekomen. Bovendien
waren er bij, die niet geheel juist
waren, zoodat wij slechts aan één
kameraadske een prijs kunnen toe-
kennen, n.l. aan kam.ske A. Proost-
Merkus, 1e Van Blankenburgstraat 1,
Den Haag.

„ALPHEN a/d RIJN” (no. 24)

De opgave, welke tot uitkomst had
„Alphen aan den Rijn” leverde betere
resultaten op. Hiervoor zijn prijswin-
naressen: kam.ske C. J. van Stuyven-
berg-Vissers, Hoogstraat 63, Leer-
dam; kam.ske C. T. Dijkstra, Botani-
cuslaan 31, Haren (Gr.); kam.ske A.
S. W. van Kersbergen-Rinders, Kon.
Mariaplein 16, Den Haag.

Foto:
Haenchen/Recla

PUZZLE-RUBRIEK

ook wel genaamd:

Ir. E. S. H. Kast,
Nijmegen

Nic. H. L. L. Martini
Gees

De oplossing in te zenden binnen 8
dagen na de verschijning van dit
nummer aan:

Ditmaal laten we in deze rubriek
een zestal **naamkaartjes** verschijnen,
met het opschrift mee in totaal zeven.
Hier zijn ze; ze houden beroepen,
ambten of functies in. Wie uwer zendt
ons de oplossing?

J. K. K. Greep
Laren Assen

Ir. A. Post
Emmen

I. Ph. I. Tal
Elst

Dr. E. E. G. van Weeg
Baarn

E. S. Rueb
Secretaris
Gemert

TENTOONSTELLING

*Duitsche vrouwen
werken
voor hun volk*

**PULCHRI STUDIO
DEN HAAG**

*9/19 November
Geopend op werkdagen van 10-17 uur
's Zondags van 13-17 uur
Vrije toegang*